

BIBLIOGRAFICKÁ REŠERŠE č. 2/2024

Počet záznamů: 53

Slabomyslné děti

Klíčová slova a předmětová hesla

Slabomyslné děti, slabomyslné dítě, slabomyslnost, vzdělávání, edukace, speciální pedagogika, pomocná škola, osoby s mentálním postižením, psychopedie – historický vývoj, výchova mentálně retardovaných – dějiny, schwachsinniges Kind, schwachsinnige Kinder, Sonderpaedagogik, 19. Jahrhundert, Hilfsschule, Erziehung von Kindern mit Sehbehinderung

ÚVOD

Bibliografická rešerše se vztahuje k tématu vzdělávání dětí s mentálním postižením. Vyhledané dokumenty v kontextu historického vývoje zachycují především způsob vzdělávání a péči o děti se speciálními vzdělávacími potřebami v období od 2. poloviny 19. do 1. poloviny 20. století.

K vypracování rešerše byly použity veřejně dostupné informační zdroje a placené databáze, jejichž seznam se nachází v analytickém listu. U zdrojů, které jsou dostupné online, je uveden aktivní link na webové stránky. Dokumenty nacházející se v KÚK jsou opatřeny odkazem do katalogu knihovny, kde je možné publikace, respektive časopisy objednat.

Bibliografické citace v rešerši jsou v souladu s citační normou ČSN ISO 690:2022.

ANALYTICKÝ LIST

Jazyk rešerše: český

Jazyk dokumentů: český, německy

- česky: 40
- německy: 13

Časové vymezení dokumentů: 1850–1914

Geografické vymezení: ČR, zahraničí

Druhy dokumentů:

- monografie: 34
- sborníky: 4
- články a stati: 11
- akademické práce: 4

Dokumenty dostupné online v plném nebo částečném zobrazení: 17

Poznámky k citacím:

A) řazení podle typu dokumentu a dále abecedně podle autora

B) citace článků – chronologicky, vzestupně

ZDROJE

- **katalogy a databáze KÚK**
 - online katalog KÚK
- **databáze a volné elektronické informační zdroje dostupné na internetu**
 - Google Scholar
 - Knihovny.cz
 - Kramerius
 - Pedagogická knihovna J.A. Komenského
 - Fachportal Pädagogik
 - Souborný katalog (SKC)

Zkratky:

KÚK – Knihovna Ústeckého kraje

NK ČR – Národní knihovna České republiky

MONOGRAFIE

1. AMERLING, Karel. *Ernestinum: ústav idiotů Jednoty paní sv. Anny v Praze : stav po 12 letech trvání (1871-1883)*. Studia paedagogica. Praha: Univerzita Karlova, 1998. ISBN 80-86039-44-7. (KÚK, [N134235](#))
2. AMERLING, Karel. *Die Idiotenanstalt des Sct. Anna-Frauen-Vereines in Prag nach ihrem zwölfjährigen Bestande vom J. 1871-1883*. Prag: K. Amerling, 1883. Dostupné také z: <http://kramerius5.nkp.cz/uuid/uuid:2c0db990-0a3e-11dd-9636-000d606f5dc6>.
3. BAIER, Herwig. *Bibliografie zur Geschichte der Sonderpädagogik und des Sonderschulwesens in den böhmischen Ländern: deutsch-tschechisch, tschechisch-deutsch*. Frankfurt am Main: Peter Lang, ©2001. Münchener Beiträge zur Sonderpädagogik, Bd. 24. ISBN 3-631-38464-5. (NK ČR Praha)
4. BENEŠ, Karel. *Péče o duševně úchylné a pomocné školství*. Knihovna úchylné mládeže. V Praze: Spolek pro péči o slabomyslné, 1941. Dostupné také z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:000e9cd0-1a8d-11ea-9fce-005056827e52>.
5. ČÁDA, František. *Moderní péče o slabomyslné a důležitost našich sjezdů: přednáška, kterou k zahájení II. českého sjezdu pro péči o slabomyslné a školství pomocné v Brně proslovil František Čáda*. V Praze: František Čáda, 1912. (Knihovny.cz)
6. ČÁDA, František. *Výsledky péče o slabomyslné*. V Praze: František Čáda, 1914. (Knihovny.cz)
7. ČERNÁ, M. *Česká psychopedie: speciální pedagogika osob s mentálním postižením*. Vyd.1. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1565-3. (KÚK, [N205212](#))
8. EISOVÁ, Alena. *Kapitoly z dějin psychopedie*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1983. ISBN (Brož.). (KÚK, [IN38649](#))
9. FEDIUK, Ladislav. *Péče o slabomyslné*. Online. Sbírka přednášek a rozprav z oboru výchovy a lidového vzdělání. V Praze: Dědictví Komenského, 1911. Dostupné z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:6485e220-aa89-11ec-a3e4-5ef3fc9bb22f>. [cit. 2024-03-20].
10. FRANIOK, Petr a KYŠUČAN, Jaroslav. *Psychopedie: speciální pedagogika mentálně retardovaných*. Ostrava: Ostravská univerzita, Pedagogická fakulta, 2002. ISBN 80-7042-247-5. Dostupné také z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:0dfddca0-d9d1-11e3-b110-005056827e51>. (KÚK, [IN161198](#))
11. FUCHS, Arno. *Schwachsinnige Kinder: ihre sittlich-religiöse, intellektuelle und wirtschaftliche Rettung : Versuch einer Hilfsschulpädagogik*. Dritte, erweiterte und verbesserte Auflage. Halle-Saale: Carl Marhold Verlagsbuchhandlung, [1921?]. (Knihovny.cz)

12. HERFORT, Karel. *Děti duševně vadné: obrázková knížka bez obrázků*. Pro dítě. Praha: Melantrich, 1920.
([Knihovny.cz](#))
13. HERFORT, Karel. *Duševní úchytky školní mládeže*. Online. Rozpravy Ústavu pro výzkum dítěte a dorůstající mládeže (Českého pedologického ústavu hlavního města Prahy). Praha: Karel Herfort, 1929. Dostupné z: <https://ndk.cz/uuid/uuid:c9fd7d40-50d7-11e2-a66b-005056827e52>.
[cit. 2024-03-19].
14. HERFORT, Karel. *Historický vývoj péče o slabomyslné u nás: Přednáška konaná dne 20.XII.1929 v Brně na pracovním sjezdu, pořádaném zemským spolkem pro péči o duševně úchylné na Moravě*. Rozpravy ústavu pro výzkum dítěte a dorůstající mládeže. V Praze: nákladem vlastním, 1930.
([Knihovny.cz](#))
15. HERFORT, Karel. *Péče o duševně abnormální děti*. Rozpravy Ústavu pro výzkum dítěte a dorůstající mládeže. V Praze: [nákladem vlastním], 1926.
([Knihovny.cz](#))
16. HERFORT, Karel. *Péče o slabomyslné*. [Praha]: [s.n.], [1928?].
([Knihovny.cz](#))
17. HERFORT, Karel. *Die Schrift der Schwach-sinnigen*. Brünn: [s. n.], 1912.
([Knihovny.cz](#))
18. HERFORT, Karel. *Soubor prací univ. prof. MUDr. Karla Herforta*. Knihovna úchylné mládeže. V Praze: Nákladem Spolku pro péči o slabomyslné v R.Č.S., 1932. Dostupné také z: <http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:cbc86e90-1a8e-11ea-b1af-005056827e51>.
19. HERFORT, Karel. *Tricet let ve službách slabomyslných: (Vzpomínky a výhledy)*. Rozpravy ústavu pro výzkum dítěte a dorůstající mládeže (Českého pedologického ústavu hl. města Prahy). V Praze: nákladem vlastním, 1931.
([Knihovny.cz](#))
20. HERFORT, Karel. *Úvod do studia dítěte slabomyslného*. Praha: Karel Herfort, [191-?].
([Knihovny.cz](#))
21. HERFORT, Karel. *Vrozené a časně získané choroby duševní: zpráva o činnosti v Ernestinu r. 1902-1918*. Třeboň: K. Herfort, [1918].
([Knihovny.cz](#))
22. HILSCHER, Karl. *Geschichte der Schwachsinnigenfürsorge, des Schwachsinnigenbildungswesens und der Hilfsschule*. Wien: Österreichischer Bundesverlag für Unterricht, Wissenschaft und Kunst, 1930.
([Knihovny.cz](#))
23. CHLUP, Otokar. *Výchova v zrcadle pramenů: příručka k dějinám pedagogiky*. II. Příležitostné spisy vzdělávací. Praha: Dědictví Komenského, 1950.
(KÚK, S11209/II)

24. JEŘÁBKOVÁ, Kateřina. *Lidé se zdravotním postižením – historické aspekty*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3602-9 (brož.).
(KÚK, [N239521](#))
25. MAUER, Jan. *Duševně úchylné děti*. Nápravná výchova. V Čes. Budějovicích: K. Ausobský, 1928.
([Knihovny.cz](#))
26. MAUER, Jan. *O výchově slabomyslných a školství pomocném: souhrn přednášek Jana Mauera, uspořádaných v Prostějově ve dnech 4.-9.8.1913*. Prostějov: F. Soukal, 1914.
([Knihovny.cz](#))
27. MAUER, Jan. *Škola pomocná*. Hradec Králové: B. Melichar, 1912.
([Knihovny.cz](#))
28. MONATOVÁ, Lili. *Pojetí speciální pedagogiky z vývojového hlediska*. 2. rozš. vyd. Brno: Paido, 1998. ISBN 80-85931-60-5.
(KÚK, [N134416](#))
29. SOVÁK, Miloš. *Defektologický slovník*. 3. upr. vyd. Jinočany: H & H, 2000. ISBN 80-86022-76-5.
(KÚK, [N144255](#))
30. TITZL, Boris. *Postižený člověk ve společnosti : hledání počátků*. Praha: Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 1998. ISBN 80-86039-30-7.
(KÚK, [N129102](#))
31. VOJTKO, Tibor, ed. *Postižený člověk v dějinách : vybrané přednášky k dějinám speciálně pedagogické teorie a praxe. 1. Vyd. 1*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-007-8.
(KÚK, [N177115/I](#))
32. VOJTKO, Tibor, ed. *Postižený člověk v dějinách II : texty k dějinám speciálně pedagogické teorie a praxe : vybrané příspěvky z konferencí Postižený člověk v proměnách času I a II*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-081-3 (brož.).
(KÚK, [N177115/II](#))
33. VOJTKO, Tibor, ed. *Speciální pedagogika : teorie a praxe oboru v 21. století : příspěvky ke 100. výročí I. sjezdu pro péči o slabomyslné a školství pomocné v Praze 1909*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-132-7 (brož.).
(KÚK, [N227450](#))
34. VOJTKO, Tibor. *Speciální pedagogika. Čítanka textů k vývojovým etapám oboru I: 1883-1944*. Vyd. 1. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2010. ISBN 978-80-7290-475-4.
([knihovny.cz](#))

SBORNÍKY

35. AUER, C.; SUTER, R.; LEU, B.; FREI, D.; KOLLER, A. et al. *Verhandlungen der VIII. Schweiz. Konferenz für Erziehung und Pflege Geistesschwacher: am 26. und 27. Mai 1911 in Bern.* Schwanden: C. Auer, [1911].
([Knihovny.cz](#))
36. HASENFRATZ, E.; GRAF, U.; PFENNINGER, W.; GRAF, H.; DESCOEUDRES, Alice et al. *Verhandlungen der IX. Schweiz. Konferenz für Erziehung und Pflege Geistesschwacher: am 27. und 28. Juni 1913 in Herisau.* Weinfelden: E. Hasenfratz, [1913].
([Knihovny.cz](#))
37. HERFORT, Karel; SCHNEIDER, Jan a ZELENKA, Bohumil. *Sborník prací z oboru péče o mládež úchylnou, vydaný na počest životního díla Josefa Zemana.* V Praze: Nákladem Spolku pro péči o slabomyslné v republice Československé, 1931. Dostupné také z:
<http://krameriusndk.nkp.cz/search/handle/uuid:9b168f20-5e8d-11ed-8756-005056827e51>.
38. KETTNER, Josef. *Sborník československé péče o duševně úchylné.* V Praze: Svaz československých spolků pro péči o duševně úchylné, 1939.
([Knihovny.cz](#))

ČLÁNKY A STATI

39. SCHWEIZEROVA, Růžena. Historie Ernestina, prvního ústavu pro slabomyslné děti v našich zemích. *Otázky defektologie.* 1988, roč. 30, č. 4, s. 152–156. ISSN 0231-7869.
(KÚK, [Č1132](#))
40. TITZL, Boris a NOVÁKOVÁ, Marina. Karla Slavoje Amerlinga pravidla výchovy slabomyslných. *Speciální pedagogika: časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky.* 1996, roč. 6, č. 5, s. 21–25. ISSN 1211-2720.
(KÚK, [Č1365](#))
41. VÁŇOVÁ, Růžena. Vývoj školství pro děti s mentálním postižením v českých zemích (od konce 19. století do konce 1. republiky). *Speciální pedagogika.* 1996, roč. 6, č. 4, s. 1–9. ISSN 1211-2720.
(KÚK, [Č1365](#))
42. TITZL, Boris. Tradice, kořeny a vznik české speciální pedagogiky. *Speciální pedagogika: časopis pro teorii a praxi speciální pedagogiky.* 2000, roč. 10, č. 2, s. 92–102. ISSN 1211-2720.
(KÚK, [Č1365](#))
43. VAĎUROVÁ, Helena. Historický vývoj a současné pojetí inkluzivního vzdělávání. In: VÍTKOVÁ, Marie a Věra VOJTOVÁ. *Vzdělávání žáků se sociálním znevýhodněním.* 1. vyd. Brno: MU, 2009. ISBN 978-80-7315-188-1.
(KÚK, [N214613](#))

44. GARZ, Jona. "Schriftproben von schwachsinnigen resp. idiotischen Kindern". Testwissen zwischen Psychiatrie und Pädagogik um 1900. Online. In: REH, Sabine; BÜHLER, Patrick; HOFMANN, Michèle a MOSER, Vera. *Schülersauslese, schulische Beurteilung und Schülertests 1880-1980*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt, 2021, s. 47–62. ISBN 978-3-7815-2458-3. Dostupné z: <https://doi.org/10.35468/5890-3>. [cit. 2024-03-20].
45. GARZ, Jona; MOSER, Vera a WÜNSCH, Stefan. Die "Kielhorn-Rede". Ursprungsmythos der deutschen Hilfsschule. Online. In: REH, Sabine; BÜHLER, Patrick; HOFMANN, Michèle a MOSER, Vera. *Schülersauslese, schulische Beurteilung und Schülertests 1880-1980*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt, 2021, s. 29–45. ISBN 3-7815-2458-2. Dostupné z: <https://doi.org/10.35468/5890-2>. [cit. 2024-03-20].
46. HOFMANN, Michèle. Grenzziehungen - Praktiken der Kategorisierung geistig "anormaler" Kinder um 1900 in der Schweiz. Online. In: REH, Sabine; BÜHLER, Patrick; HOFMANN, Michèle a MOSER, Vera. *Schülersauslese, schulische Beurteilung und Schülertests 1880-1980*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt, 2021, s. 63–79. ISBN 3-7815-2458-2. Dostupné z: <https://doi.org/10.35468/5890-4>. [cit. 2024-03-20].
47. HOFMANN, Michèle. Ausschluss des „Anormalen“ – oder: Die Etablierung der Schweizer Primarschule als Regelschule. Online. *Zeitschrift für Grundschulforschung*. 2021, vol.14, s. 169–183. ISSN 2523-3181. Dostupné z: <https://doi.org/10.1007/s42278-020-00100-9>. [cit. 2024-03-20].
48. GARZ, Jona Tomke. Der "Personalbogen für Kinder der Hilfsschule". 'Schwachsinn', Wissenspraktiken und Bürokratie in Berlin um 1900. Online. In: MOSER, Vera a GARZ, Jona Tomke. *Das (A)normale in der Pädagogik. Wissenspraktiken – Wissensordnungen – Wissensregime*. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt, 2022. ISBN 978-3-7815-5971-4, ISBN 978-3-7815-2531-3. Dostupné z: <https://doi.org/10.25656/01:25672>. [cit. 2024-03-20].
49. HOFFMANN, Thomas; MOSER, Vera a STOEGER, Christian. Räume des "Anderen" im (sonder-)pädagogischen Diskurs 1860–1880–1940. Online. In: Raum. Macht. Inklusion. Inklusive Räume erforschen und entwickeln. Bad Heilbrunn: Verlag Julius Klinkhardt, 2023. ISBN 978-3-7815-5993-6, ISBN 978-3-7815-2551-1. Dostupné z: <https://doi.org/10.25656/01:26696>. [cit. 2024-03-20].

AKADEMICKÉ PRÁCE

50. JEKL, Jakub. *Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Online, bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, 2017. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/n1u3v/Bakalarska_prace.pdf. [cit. 2024-03-20]
51. ČÁPOVÁ, Sabina. *Vznik a vývoj speciálního školství v Čechách na příkladu Pardubic*. Online, bakalářská práce. Pardubice: Univerzita Pardubice, Filozofická fakulta, 2018. Dostupné z: <https://hdl.handle.net/10195/71909>

52. POŽÁROVÁ, Michaela. *Odrazy myšlenek na podporu dětí s postižením v díle profesora Čády a jeho přesah do současné speciální pedagogiky*. Online, bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, Katedra speciální pedagogiky, 2011. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/20.500.11956/51394>. [cit. 2024-03-20]
53. STRNADOVÁ, Martina. Karel Slavoj Amerling očima jeho pokračovatelů (Amerlingův přínos v oblasti výchovy a vzdělávání osob s mentálním postižením). Online, bakalářská práce. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/63611/BPTX_2014_1_11410_0_285014_0_160306.pdf?sequence=1. [cit. 2024-03-20].